

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 4. Peccatum potest esse in potentiis exterioribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

peccata generali quadam ratione & Deo & ipsi operanti adversentur.

8. Si qui sunt, qui peccatum actuale dividant in putè philosophicum, & theologicum, eorum sententiam ut falsam, absurdam, & merito damnatam rejicimus. Peccatum quidem actuale potest dupliciter considerari, & 1. quidem ut est disconveniens naturæ rationali. 2. Ut est difforme legi divinæ. Sub prima consideratione habere malitiam philosophicam dicitur, quia actus vel omissionis actus disconvenientia cum natura rationali potissimum consideratur à Philosophis, Sub secunda consideratione dicitur habere malitiam theologicam; quia actus vel omissionis actus diffinitas cum lege divina à Theologis potissimum consideratur. At neutra malitia ab altera separari potest, nec fieri potest, ut actus vel omisso actus unam habeat, & altera careat: quidquid enim disconvenit naturæ rationali, prohibetur est lege divina (loquor de lege naturali.) & quidquid prohibitum est lege divina, secundum se & intrinsecè disconvenit naturæ rationali. Item neutra malitia sine altera culpabilis est, quia vel utraque vel neutra voluntaria est ponenti vel omittenti actum. Ratio est, quia dictamen rectæ rationis, quod est intrinsecum & essentialè complementum legis divinæ naturalis, nunquam dicitur actum vel omissionem actus esse disconvenientem naturæ rationali, quin simul & indivisibiliter dicitur adversari legi divinæ. Uode qui cognoscit unam malitiam, cognoscit & alteram; & qui culpabiliter ignorat vel non advertit unam malitiam, culpabiliter ignorat vel non advertit alteram, proindeque qui consentit in unam malitiam, consentit & in alteram. Sed hac de re jam non semel actum est. Vide tract. de actibus, & de Legibus.

ARTICULUS III.

Utrum peccatum possit esse in voluntate, in intellectu, & in potentiis exterioribus.

Nota. In quolibet peccato quatuor considerari possunt, nempe actus vel quasi actus malitia materialis, quæ potissimum consistit in diffinitate cum lege divina, libertas & voluntarietas, malitia formalis seu culpabilitas & imputabilitas. Item intellectus potest dupliciter spectari, ut subiectum, & ut dirigente. Hic autem agitur de intellectu, ut subiectum est: de illo tamen ut dirigente, aliquid dicemus. Item actus exteriores, qui à potentiis organicis exterioribus eliciuntur, possunt considerari, & ut sunt objecta actuum interiorum, à quibus imperantur, & ut sunt actiones exercitæ, & interiorum actuum effectus. His prænotatis, sit

RESPONSIO I.

Si peccatum sumatur primo & secundo modo, non omne peccatum est in voluntate.

Prob. Nam v. g. error & hæresis sunt peccata. Atqui error & hæresis, 1. quantum ad entitatem, non sunt in voluntate: non enim sunt actus voluntatis. 2. Nec sunt in voluntate, quantum ad malitiam materiale; nam 1. disconvenientia illorum cum natura rationali, cum sit illis intrinseca, non potest ibi esse, ubi non est illorum entitas. 2. Illorum diffinitas cum lege divina, cum non sit nisi extrinseca dominatio, resultans ex lege divina prohibente, vel, quod idem est, cum realiter non sit aliud, quam ipsa divina prohibitio, in voluntate subiectari non potest. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Si peccatum consideretur quoad rationem libertatis ac voluntarietatis & imputabilitatis, omne peccatum est in voluntate.

Prob. Nam omnis peccati libertas ac voluntarietas est denominatio extrinseca, petita à voluntate, absque omni antecedenti ad unum determinatione intrinseca operante vel formaliter, vel æquivalenter,

& ita omnis peccati libertas ac voluntarietas realiter nihil aliud est, quam ipsa voluntas operans vel formaliter, vel æquivalenter, absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca, tam simplici, quam violenta. Item omnis peccati imputabilitas est extrinseca denominatio, petita à voluntate contra debitum operante, vel omittente; & ita omnis peccati imputabilitas realiter nihil aliud est, quam ipsa voluntas contra debitum operans, vel omittens, liberè scilicet & scienter, aut saltem cum ignorantia vel inadvergentia culpabili. Ergo, &c.

RESPONSIO III.

Quædam peccata, quantum ad entitatem vel quasi entitatem, sunt in intellectu tanquam in subiecto, quædam etiam sunt tanquam in dirigente.

Prob. 1. pars. Nam 1. error & hæresis sunt peccata. Sed error & hæresis quantum ad entitatem, sunt in intellectu, tanquam in subiecto. 2. Ignorantia eorum, quæ quis scire tenetur, est peccatum. Sed hæc ignorantia est in intellectu tanquam in subiecto: forma enim, & ejus privatio, & consequenter scientia & ignorantia, habent idem subiectum. At scientia est in intellectu tanquam in subiecto. Propter eandem rationem peccatum omissionis est in intellectu tanquam in subiecto, quando est omisso actus intellectus, puta actus intellectus, quem lex fieri præcipit.

Observe obiter. Hoc inter ignorantiam & errorem voluntarium interest discrimen, quod ignorantia non sit peccatum, nisi quando est eorum, quæ homo scire tenetur; error verò voluntarius semper sit peccatum, in quacumque materia versetur. Ratio est, quia privatio scientiæ non est per se turpis moraliter, nec imputabilis, nisi sit eorum quæ quis potest, & tenetur scire. At error est objectum per se turpe, & naturæ rationali disconveniens, nec ad ullum bonum finem referibile: unde non potest amari nisi turpiter & inhonestè. Hinc semper peccatum est, exponere se morali periculo errandi, & quidem mortale vel veniale pro qualitate materiæ. Hinc peccat, qui in judicando sequitur minorem verisimilitudinem; secus verò si, omnibus maturè ponderatis, majorem sequatur.

Prob. 2. pars. Tunc peccatum est in intellectu ut dirigente, quando intellectus malè consulit & dirigit voluntatem. Atqui intellectus quandoque malè consulit & dirigit voluntatem: quandoque enim voluntatem non modò non dirigit ad id, quod honestum est, sed è contra movet ad id, quod est turpe. Ergo, &c.

RESPONSIO IV.

Peccatum potest esse in potentiis exterioribus.

Prob. Nam actus potentiarum exteriorum, non quidem ut sunt objecta actuum interiorum, sed ut sunt actiones exercitæ contra legem divinam, sunt peccata: habent enim malitiam non solum objectivam, quatenus non possunt nisi turpiter apperi & imperari, sed etiam formalem, quia verè sunt culpabiles, & imputabiles ad vituperium & poenam, suntque verè transgressiones legis divinæ. Ergo, &c. Sed

Nota. 1. Actus exteriores, qui sunt peccata, ut sint liberi & voluntarii, non habent à potentiis exterioribus, à quibus eliciuntur, sed à voluntate, à qua liberè & voluntariè imperantur. 2. Ut sint culpabiles, & imputabiles ad vituperium & poenam, habent à voluntate contra debitum operante, non à potentiis exterioribus, quarum sunt actus. 3. Præter malitiam formalem, seu culpabilitatem, illis communem cum actibus internis, quibus imperantur, habent etiam malitiam materiale extrinsecam, nempe diffinitatem cum lege divina, quæ illis quoque cum iidem actibus internis communis est, & si lege naturali prohibentur, intrinsecam, nempe disconvenientiam cum natura rationali, quæ tali, distinctam à malitia materiali intrinseca, quam habent actus elicti voluntatis. 4. Unum tamen & idem totale peccatum constituunt cum actibus internis, qui-

quibus eos voluntas appetit & imperat. Vide tract. de Actibus hum.

ARTICULUS IV.

Utrum peccatum possit esse in appetitu materiali secundum se, ita ut omnes motus appetitus materialis circa rem illicitam, prevenientes omne exercitium libertatis & omnem consensum voluntatis, sint peccata.

NOta. Circa hanc questionem multiplex est sententia. Prima est Lutheri, docentis motus illos omnes esse mortalia peccata, etiam si voluntas non consentiat, nec tamen iustis à Deo imputari propter fidem. Secunda est Cajetani, & docet motus illos esse peccata venialia, quamvis voluntas non consentiat. Tertia est Durandi, & aliquorum aliorum, tenentium motus illos esse peccata venialia, si procedant ex imaginatione rei illicitæ; secus verò, si procedant ex sola dispositione corporis. Quarta denique, quæ communis est, docet motus ejusmodi neque mortalia, neque venialia peccata esse. Cum hac sententia sit

RESPONSIO I.

Motus concupiscentiæ, omnem voluntati consensum prevenientes, non sunt peccata mortalia.

Prob. 1. Ex Script. Eccli. c. 18. dicitur: *Post concupiscentias tuas non eas.* Unde sic argumentor cum S. Augustino lib. 5. contra Julian. c. 3. Si etiam absque omni consensu voluntatis motus concupiscentiæ essent peccata mortalia, frustra moneret nos Ecclesiasticus, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, ne consentiamus motibus concupiscentiæ. Atqui tamen monet nos, nec frustra monet. Ergo, &c. 2. Rom. c. 6. sic ait Apostolus: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentiis ejus;* ubi nomine peccati intelligit concupiscentiam, non quod per se peccatum sit propriè, sed quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Hanc autem concupiscentiam non vult non esse, sed solum non regnare in nostro corpore; quia videlicet tunc tantum propriè peccatum est, quando in nobis regnat. Atqui tunc tantum in nobis regnare intelligitur, quando ei obedimus, ut explicat Apostolus ipse, hoc est, quando ei consensum nostrum exhibemus. Ergo, &c. 3. Jacobi c. 1. dicitur: *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua, abstractus & illectus;* deinde concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem; ubi Apostolus tria distinguit instantia, in quorum primo est solus motus concupiscentiæ, tentans, & ad peccatum alliciens; in secundo partus concupiscentiæ; in tertio spiritualis mors animæ. In primo motus concupiscentiæ omnino involuntarius est, in secundo voluntarius imperfectè, in tertio perfectè voluntarius. In primo, motus concupiscentiæ est mera tentatio, quæ certè non est peccatum, sed potius est occasio meriti: non enim Deus finit nos tentari per insurgentem concupiscentiæ motum, nisi ut ei resistendo mereamur. Unde illud ejusdem Apostoli eod. cap. *Beatus vir, qui suffert tentationem,* hoc est, qui eam patitur invitus. In secundo, motus concupiscentiæ est peccatum veniale, quod Jacobus vocat concupiscentiæ partum. In tertio denique concupiscentiæ motus est peccatum mortale, in quo spiritualis mors animæ consistit. Ergo ex Jacobo Apostolo, ante plenum & perfectum consensum motus concupiscentiæ non est peccatum mortale.

Prob. 2. ratione. Nam 1. nullum peccatum mortale reperitur in iustis, manentibus in statu iustitiæ. Status enim iustitiæ impossibilis est cum omni peccato mortali, ut fides docet. Atqui motus concupiscentiæ reperitur in iustis, manentibus in statu iustitiæ. Ergo motus concupiscentiæ secundum se nec sunt, nec possunt esse mortalia peccata. Minor patet ex Apostolo dicente Rom. c. 7. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ,*

Siquinet Theol. Tom. 1.

& captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Experiebatur ergo ipse Apostolus inordinatos concupiscentiæ motus: unde & gemebar sub hac servitute, & ad libertatem anhelabat: *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Cum illis tamen inordinatis concupiscentiæ motibus iustus erat, quia per illos non peccabat. Per illos autem non peccabat, quia non consentiens, sed invitus patiebatur illos. Quod odi malum, inquit, illud facio... nunc autem jam non ego operor illud; sed quod habitat in me peccatum... velle adjacet mihi; perficere autem bonum non invenio: unde per illos motus legem divinam non transgrediebatur: *Si quod nolo malum, illud facio, consentio legi, quoniam bona est... Condelector legi Dei secundum interiorem hominem... Ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati;* proindeque, non obstantibus illis motibus, perseverabat in statu iustitiæ, ex quo nemo potest excidere, nisi per gravem legis divinæ transgressionem.

2. Omne peccatum est essentialiter voluntarium: nam, ut dicit Augustinus, *peccatum usque adeo voluntarium malum est, ut non sit peccatum, si non sit voluntarium.* Atqui motus concupiscentiæ, secluso omni consensu voluntatis, nullo modo voluntarii sunt, ut patet ex terminis. Ergo secluso omni consensu voluntatis, nec sunt, nec possunt esse mortalia peccata. Nec dic motus concupiscentiæ nobis quidem voluntarios non esse voluntate nostra, physicè propria, sed nobis voluntarios esse voluntate Adami, quæ fuit moraliter nostra propria, quomodo nobis voluntarium est peccatum originale; proindeque sicut peccatum originale nobis sufficienter voluntarium est, ut sit nostrum peccatum; ita motus concupiscentiæ nobis sufficienter voluntarios esse, ut sint nostra peccata mortalia, etiam secluso omni voluntatis propriæ consensu. Nam contra est, quia motus concupiscentiæ non sunt peccatum originale; & si peccatum originale in illis consisteret, falsum non essent peccata in renatis; quia, ut docet Trid. sess. 5. tota culpa originalis per baptismum dimittitur: sed sunt peccata actualia & personalia, ut docent ipsimet Sæctarii. Peccata autem actualia & personalia nulla sunt, nisi nobis voluntaria sint voluntate nostra, physicè propria. In hoc enim originale differt ab actualibus & personalibus, quod voluntate physicè nobis aliena contrahatur; actualia verò & personalia non contrahantur, nisi voluntate nobis physicè propria, & hanc ob rationem dicuntur personalia.

Hoc apertè docet S. Augustinus lib. 1. de peccata mer. & remissione, ubi postquam c. 34. sic pro existentia peccati originalis argumentatus est: *Parvulis in baptismo peccatum aliquod dimittitur: Ergo habent aliquod peccatum: Ergo vel originale, vel personale.* Atqui nullum habent aut habere possunt peccatum personale: Ergo ante baptismum habent peccatum originale, quocum nascuntur, & quod illis dimittitur, cum baptizantur: prolequitur statim cap. sequenti in hunc modum: *An verò... tempus ad hoc impensuri sumus, ut probemus, atque doceamus quomodo per propriam voluntatem, sine qua nullum vitæ propria potest esse peccatum, nihil mali commiserint infantes, qui propter hoc vocantur ab omnibus innocentes?* Ubi per vitæ propriæ peccatum, quod non nisi voluntate propria committitur, intelligit peccatum personale. Igitur juxta S. Doctorem, tam evidens est parvulos, recens natos, nullum habere peccatum personale, ut in hac veritate probanda frustra tempus tereretur; quia nimirum tam evidens est eos non posse peccare voluntate propria, ut hoc nulla probatione indigeat. *Nonne, inquit, tanta infirmitas animi & corporis, tanta rerum ignorantia, tam nulla omnino præcepti capacitas, nullus vel naturalis, vel conscriptæ legis sensus aut motus, nullus in alterutram partem rationis usus, hoc multo restat silentio, quam sermo noster præclamat atque indicat?* Hinc parvuli, recens nati, ab omnibus vocantur innocentes, non quia carent omni omnino peccato, etiam originali, sed quia omnibus notum est,